

Yttrande avser betänkandet Nya regler för arbetskraftsinvandring mm (SOU 2024:15)

Chalmers har tagit del av betänkandet Nya regler för arbetskraftsinvandring (SOU2024:15) och yttrar sig i de delarna som är särskilt relevanta för oss som arbetsgivare samt kan ha konsekvenser för våra anställda främst inom forskning och forskarstudier.

Nedan återfinns svar och kommentarer på betänkandet.

1. Sammanfattande kommentarer

Chalmers ställer sig positiv och välkomnar flera förslag i utredningen som främjar bättre villkor och förutsägbarhet för studerande och forskande personal. Bland dessa förslag finns utökad möjlighet att göra statusbyte inifrån Sverige samt att tillåta nyfödda barn till forskare att få sina uppehållstillstånd utan att behöva lämna landet.

Generellt sett har Chalmers ett fåtal medarbetare som behöver ansöka om arbetstillstånd. Dessa rekryteringar sker oftast inom tjänstekategorier där lönen överstiger den föreslagna medianlönen. Bedömningen är därför att Chalmers kommer att uppfylla lönekravet när det gäller att rekrytera och behålla högkvalificerad personal som skulle behöva arbetstillstånd.

2. Betänkandet som helhet

Införande av ”lönegolvet” i nivån med medianlönen syftar till att reglera vilka tredjelandsmedborgare som kan få rätt till arbete i Sverige. Utredningen konstaterar dock att en stor andel av de sökande inte kommer uppfylla lönekravet. Ett av målen med höjningen är att minska möjligheter för fusk och utnyttjande av arbetskraft. Att höja lönekravet från 80% till 100% av medianlönen presenteras som en nödvändig åtstramning för att motverka problematiken men Chalmers vill också belysa oönskade effekter av en sådan höjning. Till exempel, uttrycker våra ledare inom forskarutbildning en befogad oro avseende möjligheter till rekrytering av nya doktorander och forskare samt svårigheter att behålla befintlig utländsk personal inom akademien. För närvarande ligger ingångslönen för doktorander vid Chalmers under medianlönen, på 33 500 kr, medan postdoktorers löner är något högre. Om

”lönekravet” får driva lönesättningen på arbetsmarknaden, blir det mindre lönsamt att acceptera en doktorandtjänst på Chalmers. På längre sikt kan detta leda till att högkvalificerade internationella talanger avstår från forskarstudier och tjänster inom akademien, och istället söker arbete i andra sektorer. Detta skulle i sin tur kräva högre forskningsanslag för att locka till sig den kompetens som behövs för forskningsprojekt.

3. Kommentarer på specifika kapitel i betänkandet

12.5.4 (s. 279) En utökad möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd för forskning och studier på forskarnivå inifrån Sverige

En utökad möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd för forskning eller studier på forskarnivå inifrån Sverige ska även inkludera personer som har ett uppehållstillstånd på anknytning (familjemedlem). Det kan finnas praktiska skäl till att den som är familjemedlem till forskare/doktorand och medsökande vill byta sitt status till huvudsökande vilket enligt rådande lagstiftning måste göras utanför Sverige. Kravet att lämna Sverige leder till, på samma sätt som med de andra tillstånden i förslaget, att man skapar ett onödigt hinder för de personerna som redan vistas och arbetar i Sverige men som behöver byta från en typ av tillstånd till annan.

Utöver detta vore det lämpligt att beakta att även statusbyte från ett uppehållstillstånd för högkvalificerade personer för att söka arbete eller starta företag till uppehållstillstånd för forskning eller doktorandstudier ska kunna göras inifrån Sverige. Detta skulle bidra till en mer jämlik situation där alla aktörer har samma tillgång till och möjlighet att rekrytera den arbetskraft som är tillgänglig i Sverige. Lärosätenas kompetensförsörjning sker i konkurrens med resursstarka företag och branscher. Om det nuvarande regelverket gör det onödigt komplicerat för arbetssökande att erhålla anställning inom akademien, riskerar lärosätena att förlora denna viktiga match. En förenkling av processen skulle inte bara gynna arbetssökande utan även stärka Sveriges position som en attraktiv plats för akademisk karriärutveckling.

12.5.5 (s. 280) Ett undantag från förslaget lönekrav för utlänningar som innehar uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning m.m.

Utredningen rekommenderar att nytexaminerade studenter och forskare ska undantas från lönekravet vid ansökan om sitt första arbetstillstånd. De som omfattas av undantaget bör fortsatt erhålla en lön som är i enlighet med gällande kollektivavtal eller den rådande branschpraxisen för det specifika

Yttrande angående Nya regler för arbetskraftsinvandring
C 2024-0311

yrket. Vi ser positivt på initiativet att underlätta för nyutexaminerade studenter och unga forskare att integreras i arbetsmarknaden. Det alternativa förslaget, som innebär en lön motsvarande 50% av medianlönen i Sverige, erbjuder en mer precis definition av lönekravet jämfört med den tidigare formuleringen om “lägsta lön enligt svenska kollektivavtal eller branschpraxis”.

För att kvalificera sig för detta undantag, krävs det att den sökande har avslutad en högskoleutbildning motsvarande minst två terminer och har ett examensbevis eller utbildningsbevis som avser den slutförda utbildningen. Detta är en lämplig åtgärd för att förhindra missbruk av regelverket. Chalmers har också noterat att det kommer ges möjlighet till komplettering av ansökan med ett examensbevis om det inte finns tillgängligt vid ansökningstillfället. Att få ut ett examensbevis kan ta extra tid, därför förväntar vi oss att denna flexibilitet speglas i den praktiska hanteringen av ansökningar på Migrationsverket.

Göteborg, 2024-04-29

Yttrandet har beslutats av Angela Hillemyr, HR-chef
Föredragande Anna Stupak, sakkunnig inom migrationsområdet
International Staff Mobility Office
HR-avdelningen